

Edito

Hoeveel heil brengt activering?

Jef Peeters

Na drie jaargangen vond de redactie het tijd dat Oikos zijn kinderschoenen zou laten staan. En bij een nieuw elan hoort een nieuw kleedje, maar dat heb je al lang gemerkt. Dat betekent nog niet dat Oikos totaal andere paden op wil. Met deze vernieuwing beogen we allereerst een herbevestiging van de oorspronkelijke opzet: een forum te bieden voor reflectie vanuit een groene invalshoek. We willen de fundamentele uiteenzettingen niet aan de kant schuiven, maar wel meer werk maken van kwaliteit en toegankelijkheid. Verder vinden we - zoals elke lastige adolescent - dat we beter gezien mogen worden, dat we onze plaats moeten innemen in het maatschappelijke debat. Ecologische theorievorming en samenleving moeten korter bij elkaar gebracht worden. En daarvoor wil Oikos ook een discussieplatform aanbieden.

Met dit nummer willen we die discussie al onmiddellijk opnemen door een debat te openen over de zogenaamde 'derde weg' en de 'actieve welvaartsstaat' als invulling daarvan. Dirk Holemans leverde de basistekst af, waarop vanuit verschillende invalshoeken reacties en aanvullingen gevraagd werden. Deze eerste reeks bijdragen kan nog een vervolg krijgen. De vraag die zich in de verschillende bijdragen opdringt is of de actieve welvaartsstaat wel echt een vernieuwend maatschappelijk project is. Oude wijn in nieuwe zakken?

Holemans schetst eerst het lopende discours aan de hand van teksten van Giddens, Blair-Schröder en Frank Vandenbroucke. Vervolgens zet hij een aantal van zijn eigen bedenkingen op een rij. In een poging tot diepgang tracht hij de begrippen democratie en welvaart te verbinden. De vraag naar het goede leven komt daarbij op de voorgrond. Holemans houdt daarbij een pleidooi voor voor een krachtdadige democratie. Daarbij stelt hij ook de democratisering van de globale economie aan de orde.

André Mommen gaat verder in op dat internationaal perspectief. Hij stelt vast dat de actieve welvaartsstaat van Vandenbroucke past binnen veranderingen in de wereldeconomie waarbij de staat steeds minder greep krijgt op de macro-economische grootheden en de financiële, monetaire en industriële politiek. En hij vraagt zich af of de beoogde regulering van de arbeidsmarkt in deze constellatie wel afdwingbaar is.

Vanuit het oogpunt van sociaal beleid vindt Bea Cantillon dat Giddens 'Derde Weg' een herbevestiging is van het naoorlogse compromis dat tot de welvaartsstaat leidde. Zij betoogt dat een activeringsbeleid in geen geval het alternatief kan zijn voor een brede en volwaardige sociale bescherming. De welvaartsstaat dient daarom grondiger herdacht te worden. Maatschappelijke ondersteuning van de autonome arbeid zou daarvan een belangrijk onderdeel moeten worden.

Koen Raes zet kanttekeningen bij de vraag naar responsabilisering, het sleutelwoord in de vertogen over de derde weg. Geldt die ook voor de vermogenden? Is het rechtvaardig om maatschappelijk zwakkeren aan te spreken op hun morele verantwoordelijkheden, terwijl men van de sociaal sterkeren een amoreel winststreven eenvoudig als een gegevenheid aanvaardt? Zoals Holemans en Mommen komt Raes uit bij de problematiek van de politieke machtsverdeling. Oplossingen voor de sociale ongelijkheid vragen om politieke moed.

Beschouwingen vanuit een ecologische invalshoek leiden weg van het derde-weg-denken en het oude sociale compromis, omdat ze de fundamentele doelstellingen van een maatschappelijk project in vraag stellen. Dirk Geldof plaatst vraagtekens bij de oneindigheid van onze behoeften. Voor een 'goed' of kwaliteitsvol leven lijken er heel wat argumenten te wijzen in de richting van zelfbeperking. Jef Peeters gaat wat dieper in op de problematiek van onze behoefte-interpretatie, en het verband met het heersende arbeidsethos. Indien de ecologische crisis allereerst de eindigheid van de aarde én van onze levensmogelijkheden tot maatschappelijk kernvraagstuk maakt, dan wordt de de belangrijkste vraag aan de actieve welvaartsstaat: activering waartoe?

Het artikel van Bart Bode over de Tobintaks sluit goed aan bij een aantal vragen die vanuit de discussie over de derde weg gesteld werden. Hoe kan de macht van het grote geld beperkt worden? Hoe kan het maatschappelijk destabiliserend effect van de financiële speculatie ingeperkt worden? Bode brengt een beter inzicht op de haalbaarheid en de realisatiemogelijkheden van een belastingsvorm waarrond heel wat maatschappelijke actie loopt.

Onder de titel 'Bewegers' brengen we een nieuwe vaste rubriek in Oikos. Het is onze bedoeling om mensen en groepen die maatschappelijk vernieuwende initiatieven en actievormen proberen gestalte te geven aan het woord te laten. Oikos wil hen daarbij bevragen op hun motivaties en fundamentele uitgangspunten. Deze keer komt Auto-delen Gent aan het woord. In welke mate wordt mobiliteit zelf al in vraag gesteld?

Literair brengt opnieuw een stukje van Erik Vlaminc over dikke Freddy. Tenslotte krijg je nog enkele boekbesprekingen. En - ik zou het haast vergeten - Oikos wist nog een scherpe pen te strikken. Cartoonist Gal zal voortaan elk nummer met een tekening van de partij zijn.